

Explicar la norma des d'un respecte flexible i didàctic

En l'àmbit de la llengua, tenim a les llibreries des del març un llibre importantíssim per poder digerir el canvi substancial que suposa per a la normativa del català l'aparició, a finals del 2016, de la gramàtica de l'IEC: la GIEC (seguida sis mesos després per l'ortografia). Amb *La normativa a la butxaca* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), la professora de la UB Neus Nogué fa més fàcil, àgil i atractiu abordar la nova norma. L'obra de Nogué se suma, amb mig any de diferència, al també petit volum publicat per Jordi Ginebra amb el mateix objectiu: *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica* (URV), una obra –accessible via internet– que ja vam comentar al seu dia. Cal remarcar, i no és casual, que tots dos han sigut col·laboradors íntims de Joan Solà, a qui Nogué dedica el llibre.

La normativa a la butxaca és un llibre càlid i proper al lector, atractiu de manejar i que dona poques coses per sabudes. D'edició més treballada que el de Ginebra i amb un utilíssim índex analític, reflecteix també una mirada sobre la GIEC més còmplice (menys asèptica i escèptica). Agradarà més i serà més útil a qui es vulgui limitar a conèixer la norma. Per contra, pot decebre a qui hi busqui l'aproximació més crítica, contrastiva i independent del volum de la URV.

Diferència substancial

Més enllà d'aquest contrast en el to, els dos llibres en bona part se solapen, però presenten una diferència substancial que té importants conseqüències a l'hora d'interpretar la nova norma. Ginebra parteix de la base que els registres informals no formen part de l'estàndard i que el binomi correcte/incorrecte –una terminologia que la GIEC evita– és sinònim d'"adequat/inadequat a la llengua estàndard". Nogué, en canvi –fidel a la lletra de la nova gramàtica–, entén que tots els usos que s'hi descriuen (inclosos els més col·loquials) són estàndard i són, per tant, normatius en el registre que els pertoca. Això explica que frases com "Han insistit en que ens ajudaran" o "Els hi donaré la llibreta [als nens]", Ginebra les consideri incorrectes i, en canvi, Nogué afirmi que, en registres informals i estils pròxims a la parla espontània, són normatives. Ho afirmi, així sí, partint d'un "se'n pot deduir..."

I és que la professora de la UB, sense mai soscar l'autoritat de l'IEC –ben al contrari, mirant sempre de legitimar-la–, sí que intenta fer-ne una lectura flexible i oberta. Segur que hi té a veure el seu pas predoctoral per l'assessorament

PERE TORDERA

POTSER EMPESA PER UN PASSAT D'ASSESSORA LINGÜÍSTICA, NEUS NOGUÉ SEMPRE QUE POT OBRE PORTES

lingüístic, una escola que vacuna contra tota mena d'essencialismes. Allà on pot, sempre obre portes. Per exemple, si la GIEC, per saber qui estima qui en la pregunta "Qui estima la mare?", permet posar una *a* davant de *qui*, Nogué conclou que també s'ha de poder posar una *a* davant *la mare* si és la mare l'estimada. "La GIEC no ho fa explícit, però es pot deduir", afirma.

La concordança d'"haver-hi"

Però la porta més pesant que obre és la de la concordança del verb *haver-hi*, en què dissenyeix –de manera en-

cara més frontal– amb la posició de Ginebra. Davant la frase "Hi han poques cadires" aquest últim sentència: "solució incorrecta". Ben lluny d'ell, Nogué assegura que en català central i valencià la concordança és normativa (fins i tot –i això ja ho dedueixo jo– en registres formals). L'un es basa en la frase de la GIEC que diu que "la manca de concordança és l'ús consolidat en els registres formals", però l'altra la relativitza assegurant que es tracta d'una simple constatació i que el paràgraf on apareix és de lletra menuda ("prescindible per a l'aplicació de la norma") i no pot invalidar la lletra grossa precedent.

Que dos especialistes dissenyessin en la lectura d'un punt tan bàsic de la norma publicada i hàgim d'acabar recorrent a una mena d'hermenèutica tipogràfica, evidencia fins a quin punt són necessaris els llibres de Nogué i Ginebra, però també fins a quin punt són ambigus i tortuosos els camins que de vegades permeten arribar al consens dins la Secció Filològica. I que consti que ho dic amb una gran admiració pels que, des de dintre, s'esforcen a obrir-la a la societat i fer-la operativa.

Sigui com sigui, i mentre no arribi l'esperada gramàtica essencial –que ens ha de fer més llum–, *La normativa a la butxaca* passa a ser una altra lectura imprescindible per als professionals de la llengua. ♦♦